

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTAIGA

ATASKAITA DĖL ŽMOGAUS TEISIŲ PADĖTIES ELEKTRŪNŲ SOCIALINĖS REABILITACIJOS CENTRE

2014-10-09 Nr. 2014/1-60(21)

Vilnius

I. BENDRA INFORMACIJA APIE PATIKRINIMĄ

1. Lietuvos Respublikos Seimas 2013-12-03 įstatymu Nr. XII-630 ratifikavo Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą Fakultatyvų protokolą (toliau vadinama – Fakultatyvus protokolą) ir priėmė Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo (toliau vadinama – LRSKĮ) pakeitimus, pagal kuriuos Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigai (toliau vadinama – Įstaiga) papildomai pavedė vykdyti nacionalinę kankinimų prevenciją laisvės apribojimo vietose¹ ir nuolat jose lankytis (2014-01-01 įsigaliojusios LRSKĮ 3 ir 19¹ straipsnių nuostatos).

Seimo kontrolieriams organizuoti ir vykdyti jiems pavestą nacionalinės kankinimų prevencijos veiklą padeda įstaigos struktūrinis padalinys – Žmogaus teisių biuras (toliau vadinama – Biuras). Biuro patarėjai Kristina Brazevič, Juras Taminskas ir vyriausioji specialistė Deimantė Karužienė, atlikdami jiems Seimo kontrolieriaus, Įstaigos vadovo Augustino Normanto pavestas užduotis, 2014-08-26 vertino gyvenimo Elektrėnų socialinės rehabilitacijos centre (toliau vadinama – įstaiga) sąlygas ir žmogaus teisių padėtį.

Patikrinimo metu buvo bendrauta su socialine darbuotoja ..., kitais darbuotojais ir įstaigos gyventojais. Taip pat apžiūrėti asmenų gyvenamieji kambariai, virtuvės, užsiėmimų ir kitos patalpos, patikrinti įvairūs registracijos žurnalai bei kiti dokumentai.

II. TAIKYTINOS TEISĖS AKTŲ NUOSTATOS

2. Pagrindiniai teisės aktai, taikytini atliekant patikrinimą globos įstaigoje:

2.1. Lietuvos Respublikos Konstitucija;

2.2. Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencija;

2.3. Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas;

2.4. Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas;

2.5. Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas;

2.6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimas Nr. 875 „Dėl asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“;

---

¹ Laisvės apribojimo (atėmimo) vieta yra laikytina bet kuri valstybės jurisdikcijoje esanti ir kontroliuojama įstaiga, kurioje valdžios institucijai įsakius, paraginūs, sutikus ar pritarus asmenims yra arba gali būti apribota laisvė. Laisvės apribojimas reiškia bet kokią asmens sulaikymą ar įkalinimą, ar apgyvendinimą viešojoje ar privačioje laisvės apribojimo vietoje, kurios tam tikros teisminės, administracinės ar kitos valdžios institucijos įsakymu tam asmeniui neleidžiama savo noru palikti (Fakultatyvaus protokolo 4 straipsnis).

2.7. Socialinės globos normų aprašo 4 priedas, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007-02-20 įsakymu Nr. A1-46 „Dėl Socialinės globos normų aprašo patvirtinimo“, reglamentuojantis socialinės globos teikimo suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims principus ir charakteristikas bei privalomus socialinės globos įstaigų teikiamos ilgalaikės, trumpalaikės socialinės globos kokybės reikalavimus;

2.8. Lietuvos higienos norma HN 125:2011 „Suaugusių asmenų stacionarios socialinės globos įstaigos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011-02-10 įsakymu Nr. V-133 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 125:2011 „Suaugusių asmenų stacionarios socialinės globos įstaigos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“, nustatanti suaugusių asmenų stacionarių socialinės globos įstaigų pagrindinius įrengimo reikalavimus, įskaitant ir maitinimo organizavimą;

2.9. Neįgaliųjų vaikų, vaikų likusių be tėvų globos, suaugusių neįgalių asmenų globos namų deinstitutionalizacijos strateginės gairės, patvirtintos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012-11-16 įsakymu Nr. A1-517 „Dėl Neįgalių vaikų, likusių be tėvų globos vaikų, suaugusių neįgalių asmenų socialinės globos namų deinstitutionalizacijos strateginių gairių patvirtinimo“ (toliau vadinama – Gairės).

III. TIKRINAMOS SRITYS IR NUSTATYTOS APLINKYBĖS

3. Patikrinimas atliktas vertinant žmogaus teisių apsaugos ir kankinimų prevencijos aspektu svarbiausius klausimus, atsižvelgiant į šios ataskaitos II skyriuje išvardintų teisės aktų nuostatas bei Europos Komiteto prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą standartus² bei ataskaitose apie Lietuvoje atliktus patikrinimus pateiktas rekomendacijas³ (toliau vadinama – CPT standartai).

Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytos globos įstaigoje apgyvendintų asmenų teisės ir pareigos nustatomos atsižvelgiant į šiuos pagrindinius principus: asmens teisių užtikrinimo, dalyvavimo ir bendradarbiavimo, pasirinkimo ir socialinės globos tikslingumo, asmens savarankiškumo ugdymo, socialinės integracijos ir nediskriminavimo. Taip pat teisės aktuose yra numatomos tinkamos globos įstaigų gyventojų laikymo sąlygos: gyvenamojoje patalpoje turi gyventi ne daugiau kaip 4 asmenys, minimalus plotas vienam asmeniui turi būti ne mažesnis kaip 5 m², taip pat turi būti užtikrintas pakankamas apšvietimas, oro temperatūra, ventiliacija ir švara, aprūpinimas baldais, minkštuoju inventoriumi, patalyne ir higienos priemonėmis, maistas tiekiamas 3–4 kartus per dieną, kita.

CPT standartuose pabrėžiama, jog globos įstaigų gyventojams turi būti užtikrintos tokios sąlygos, kurios prisidėtų prie jų socialinės integracijos ir gerovės (tinkamas informavimas apie jų teises ir įstaigos vidaus tvarką, tinkamas maistas, patalpų šildymas, aprūpinimas drabužiais, galimybė saugiai laikyti asmeninius daiktus, privatumo užtikrinimas bei pagyvenusių ir (arba) neįgalių asmenų poreikius užtikrinančios higienos patalpos ir pan.). Daug dėmesio skiriama asmenų teisei laisvai judėti užtikrinti, o jų suvaržymai gali būti taikomi tik išimtiniais atvejais, vadovaujantis aiškiai apibrėžta tvarka ir registruojant specialiaame žurnale bei asmens sveikatos byloje, kur būtų nurodomi priemonės taikymo pradžios ir pabaigos laikas, konkretaus atvejo aplinkybės, tos priemonės taikymo priežastys, priemonę skyręs (arba davęs leidimą) gydytojas ir asmeniui arba darbuotojams padaryti sužalojimai (jei tokių būtų).

Siekiant užtikrinti visapusę asmenų teisių apsaugą bei tinkamas gyvenimo sąlygas, globos įstaigų gyventojams turi būti sudaroma galimybė bet kuriuo metu pateikti įvairius kreipimusis ir laiku gauti į juos atsakymus.

² [CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2013].

³ <http://www.cpt.coe.int/en/states/ltu.htm>.

DUOMENYS APIE ĮSTAIGĄ	
1. Kokia įstaigos paskirtis (funkcijos)?	1. Įstaiga teikia socialines paslaugas asmenims ir šeimoms, kurie dėl socialinių problemų negali savarankiškai pasirūpinti visaverčiu gyvenimu, šeimos gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime: apgyvendinimą savarankiško gyvenimo namuose, laikino apnakvindinimo, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo (vaikų dienos centre).
2. Kas yra įstaigos steigėjas?	2. Įstaigos steigėjas yra Elektrėnų savivaldybė.
3. Kiek įstaigoje yra vietų?	3. 23 vietos. Prireikus, įstaigoje gali būti įrengtos dvi ir daugiau papildomų laikino apnakvindinimo vietų (pavyzdžiui, žiemos metu).
4. Kiek šiuo metu yra gyventojų (vyrų, moterų)?	4. Įstaigoje patikrinimo metu buvo 23 gyventojai (7 vyrai, 10 moterų ir 6 vaikai).
ĮSTAIGOS VIETA, TERITORIJA, JUDĖJIMAS Į ĮSTAIGĄ IR IŠ JOS	
5. Ar įstaiga lengvai pasiekama viešuoju transportu?	5. Įstaiga viešuoju transportu sunkiai pasiekama, kadangi autobusas į artimiausią miestą (Vievį) važiuoja du kartus per dieną.
6. Ar įstaigos teritorija yra aptverta?	6. Įstaigos teritorija yra dalinai aptverta.
7. Ar apgyvendinti asmenys turi galimybę bet kuriuo dienos metu palikti įstaigą?	7. Taip.
8. Ar yra įdiegta išėinančių gyventojų, įeinančių lankytojų registravimo sistema?	8. Taip. <i>(Išsamiau apie registravimo sistemą 73 atsakyme.)</i>
9. Ar gyventojų asmens dokumentai yra saugomi įstaigoje? Jei taip, kokia tvarka nurodyti dokumentai yra išduodami gyventojams, pageidaujantiems išeiti iš įstaigos?	9. Gyventojų sutikimu asmens dokumentai saugomi jų bylose ir grąžinami jiems išvykstant iš įstaigos.
GYVENTOJAI	
10. Kiek įstaigoje yra gyventojų: pripažintų neveiksniais, riboto veiksnumo asmenų?	10. Nėra.
11. Ar yra gyventojų, kurių globėju paskirta įstaiga / jos darbuotojas?	11. Nėra.

<p>12. Ar, pagerėjus gyventojų sveikatos būklei arba atsiradus kitoms aplinkybėms, galinčioms daryti įtaką jo neveiksnumui / ribotam veiksnumui, įstaiga kreipiasi į atitinkamas institucijas dėl neveiksnumo peržiūrėjimo inicijavimo?</p> <p>13. Kiek gyventojų mirė per 2014 metus?</p>	<p>12. <i>(Nevertinta, atsižvelgiant į 10 atsakymą).</i></p> <p>13. Gyventojų mirčių nebuvo.</p>
<p>DARBUOTOJAI</p>	
<p>14. Kiek darbuotojų šiuo metu dirba įstaigoje?</p> <p>15. Kiek numatyta etatų? Ar yra neužpildytų etatų? Kokie etatai yra neužpildyti ir kokių priemonių imamasi juos užpildyti?</p> <p>16. Ar, įstaigos direktorės nuomone, yra pakankamai darbuotojų, dirbančių dienos ir nakties metu?</p> <p>17. Ar įstaigoje vyksta reguliarūs darbuotojų pasitarimai gyventojų priežiūros, globos ir kitais darbo klausimais?</p> <p>18. Kiek įstaigos darbuotojų ir kokiose mokymo programose (seminaruose) dalyvavo per 2014 metus?</p>	<p>14. 10 darbuotojų.</p> <p>15. Numatyta 8,8 etato: direktorius (1 etatas), socialiniai darbuotojai (2) ir jų padėjėjai (3), budėtojai (2), buhalteris (0,5) ir personalo specialistas (0,5). Patikrinimo metu buvo neužpildytas vienas socialinio darbuotojo etatas. Šiuo metu ieškoma darbuotojo šiam etatui užimti.</p> <p>16. Įstaigos administracijos nuomone, taip. Patikrinimo metu abejonių dėl pakankamo darbuotojų skaičiaus nekilo.</p> <p>17. Taip, tokie pasitarimai vyksta kas 3 mėnesiai. Jų metu aptariami klausimai, susiję su gyventojams teikiamomis paslaugomis.</p> <p>18. Du socialiniai darbuotojai dalyvavo kvalifikacijos kėlimo kursuose ir seminare sveikatos klausimais (apie tuberkuliozę, utėles, lytiškai plintančias ligas).</p>
<p>SAUGUMO PRIEMONĖS, SUVARŽYMAI IR ELGESYS SU GYVENTOJAIMS</p>	
<p>19. Kiek ir kokios priemonės, užtikrinančios gyventojų ir darbuotojų saugumą, įrengtos įstaigoje (ar yra vaizdo stebėjimo kameros, ar yra įrengta pagalbos iškvietimo sistema, kita)?</p> <p>20. Ar įstaiga yra sudariusi sutartį su saugos įmone?</p> <p>21. Ar gyventojams yra taikomi šie suvaržymai: tramdomieji marškiniai, odiniai diržai, izoliavimas arba judėjimo tam tikroje teritorijoje apribojimas, lova su tinklu, kita?</p>	<p>19. Gyventojų saugumą užtikrina nuolat budintis budėtojas. Įstaigos patalpos nuo 22 val. yra rakinamos. Patikrinimo metu gyventojai dėl saugumo nesiskundė ir pageidavimų dėl papildomų saugumo priemonių nepateikė.</p> <p>20. Nėra sudariusi.</p> <p>21. Suvaržymai gyventojams netaikomi.</p>

<p>22. Ar šalia gyventojų, kuriam paskirti suvaržymai, nuolat budi darbuotojas, ar gyventojas bet kuriuo metu gali pasinaudoti tualetu?</p> <p>23. Ar per 2014 metus yra buvę smurto atvejų? Kur smurto atvejai, jei tokie įvyksta, būna registruojami? Kaip pirmiau nurodyti atvejai yra tiriami?</p> <p>24. Ar per 2014 metus buvo gyventojų savęs žalojimo atvejų? Kokių priemonių ėmėsi / imtųsi darbuotojai, jei gyventojai save žalojo / žalotų?</p> <p>25. Ar per 2014 buvo gyventojų savižudybių?</p> <p>26. Ar 2014 m. gyventojai (jų artimieji) buvo pateikę skundų dėl netinkamo darbuotojų elgesio?</p>	<p>22. <i>(Nevertinta, atsižvelgiant į 21 atsakymą.)</i></p> <p>23. Taip. Tokie atvejai registruojami bendrame registre, kviečiama policija, rašomi darbuotojų ir gyventojų paaiškinimai.</p> <p>24. Nebuvo. Jei gyventojas imtų save žaloti, būtų nedelsiant nutraukiami savęs žalojimo veiksmai ir suteikiama pirmoji medicinos pagalba. Esant reikalui, būtų kviečiama greitoji medicinos pagalba.</p> <p>25. Nebuvo.</p> <p>26. Buvo vienas skundas, tačiau ne dėl darbuotojo elgesio. Ištyrus šį skundą, jis buvo pripažintas nepagrįstu.</p>
<p>GYVENIMO SAVARANKIŠKAI SĄLYGOS</p>	
<p>27. Ar yra sudarytos šios galimybės ugdyti saviraišką ir įgūdžius:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gamintis maistą; - skalbtis drabužius; - palaikyti asmens higieną; - tvarkyti savo gyvenamąjį kambarį; - palaikyti socialinius ryšius su visuomene, šeima ir artimaisiais? <p>Kiek gyventojų naudojami šiomis galimybėmis?</p>	<p>27. Gyventojai savarankiškai naudojami visomis nurodytomis galimybėmis. Patikrinimo metu nustatyta, kad dalis gyventojams mokamų socialinių išmokų yra pervedama į UAB MAXIMA LT „Ačiū“ kortelę. Dėl tokių veiksmų gyventojai gali pasinaudoti pirmiau nurodytomis gaunamomis lėšomis tik MAXIMOS parduotuvėse. Artimiausia MAXIMA parduotuvė įsikūrusi Vievio mieste, su kuriuo, kaip nurodyta pirmiau ataskaitoje, susisiektis yra sudėtingas. Apklausti gyventojai paaiškino, kad jiems sudėtinga nuvykti į pirmiau nurodytą parduotuvę, taip pat kad produktų kainos yra aukštos.</p>
<p>INDIVIDUALUS SOCIALINĖS GLOBOS PLANAS (ISGP)</p>	
<p>28. Ar pagal įvertintus poreikius yra sudaromas gyventojų ISGP?</p> <p>29. Ar sudarant, peržiūrint ir tikslinant ISGP yra užtikrinamas asmens dalyvavimas, atsižvelgiama į jo nuomonę?</p>	<p>28. Įstaiga neteikia ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugų.</p> <p>29. <i>(Nevertinta, atsižvelgiant į 28 atsakymą.)</i></p>

APGYVENDINIMO IR HIGIENOS SĄLYGOS

<p>30. Ar pagrindinis įėjimas bei patalpos yra prieinamos žmonėms su negalia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ar yra nuovažos; - ar praėjimai bei durų staktos pakankamai platūs; - ar informaciniai užrašai pakankamai dideli; - kita. 	<p>30. Iš dalies. Yra įrengtos nuovažos į pagrindinį pastato įėjimą, tačiau kitos patalpos nėra pritaikytos žmonėms su negalia, išskyrus patalpą, kuri skirta laikinai apnakvindintiems asmenims.</p>
<p>31. Ar yra gyvenamųjų patalpų, įrengtų rūsiuose, pusrūsiuose?</p>	<p>31. Ne.</p>
<p>32. Kur apgyvendinami gyventojai, turintys sunkią judėjimo negalią?</p>	<p>32. Asmenys, turintys sunkią judėjimo negalią, gali būti apgyvendinti tik įstaigos pirmajame aukšte, kuriame yra laikino apnakvindinimo patalpa. Pažymėtina, kad šioje laikino apnakvindinimo patalpoje šiuo metu gyvena 1 judėjimo negalią turintis asmuo, kuris turėtų būti įkurdintas savarankiško gyvenimo namuose, tačiau jų patalpos yra nepritaikytos žmonėms su judėjimo negalia.</p>
<p>33. Kur apgyvendinami gyventojai, kuriems reikalinga nuolatinė slauga ir priežiūra?</p>	<p>33. Nevertinta, kadangi slaugos paslaugos neteikiamos.</p>
<p>34. Kiek vietų yra įrengta gyvenamuosiuose kambariuose, koks kiekvieno iš šių kambarių plotas ir kiek ploto tenka vienam asmeniui?</p>	<p>34. Savarankiško gyvenimo namuose yra 6 kambariai, kurių plotai tokie: 7-tas kambarys (1 vieta) – 51,30 m², 9-tas kambarys (3 vietos) – 59,07 m², 2-as kambarys (5 vietos) – 60,73 m², 6-tas kambarys (2 vietos) – 61,71 m², 5-tas kambarys (3 vietos) – 63,25 m², 3-ias kambarys (3 vietos) – 64,92 m². Vienam asmeniui vidutiniškai tenka nuo 12,15 m² iki 30,85 m². Laikino apnakvindinimo kambaryje yra 4 vietos, bendras kambario plotas – 64,06 m², vidutiniškai vienam asmeniui tenka 16,02 m².</p>
<p>35. Ar visose gyvenamosiose patalpose pakanka natūralaus ir dirbtinio apšvietimo?</p>	<p>35. Taip.</p>
<p>36. Kaip vėdinamos gyvenamosios patalpos (natūralus, dirbtinis vėdinimas)?</p>	<p>36. Patalpos vėdinamos natūraliu būdu per langus.</p>
<p>37. Ar gyvenamosios patalpos yra šildomos?</p>	<p>37. Taip.</p>
<p>38. Kaip dažnai (kiek kartų per dieną, savaitę ir pan.) ir kokių būdu yra tvarkomos</p>	<p>38. Gyventojai gyvenamąsias patalpas tvarkosi kiekvieną dieną. Bendrojo naudojimo patalpas</p>

<p>gyvenamosios patalpos ir kas tai atlieka?</p> <p>39. Kokie baldai gyvenamojoje patalpoje yra skiriami kiekvienam gyventojui?</p> <p>40. Kiek yra asmenų, kuriems reikalingos funkcinės lovos? Kiek turima tokių lovų?</p> <p>41. Ar judėjimo negalią turinčiam gyventojui užtikrinama, kad jo gyvenamajame kambaryje langų aukštis ir lovos vieta sudarytų galimybę stebėti aplinką pro langą, sėdint arba gulint?</p> <p>42. Koks minkštasis inventorius skiriamas kiekvienam gyventojui?</p> <p>43. Kas kiek laiko minkštasis inventorius yra skalbiamas (keičiamas), dezinfekuojamas, lyginamas?</p> <p>44. Ar gyventojai gali pasirinkti, su kuo norėtų gyventi kambaryje?</p> <p>45. Ar gyventojas gali užsirakinti savo gyvenamajame kambaryje, jeigu įvertinus jo savarankiškumą, tai nesudaro pavojaus jo arba kitų asmenų saugumui?</p> <p>46. Ar gyventojai, prašantys laikino privatumo (pabūti vieni), gali būti savanoriškai izoliuoti?</p> <p>ASMENS HIGIENA:</p> <p>47. Kiek įstaigoje yra praustuvių, unitazų ir dušinių? Ar jie yra prieinami visą parą?</p> <p>48. Ar vyrų ir moterų higienos patalpos yra įrengtos atskirai?</p> <p>49. Ar higienos patalpos yra pritaikytos asmenims su negalia? Kaip gyventojams, negalintiems savimi pasirūpinti, užtikrinamos</p>	<p>pagal sudarytą grafiką tvarko valytoja kartu su gyventojais.</p> <p>39. Kiekvienam gyventojui skiriami lova ir kėdė. Kambariuose taip pat yra bendra drabužių spinta ir stalas.</p> <p>40. Nevertinta, kadangi įstaigoje slaugos paslaugos neteikiamos.</p> <p>41. Taip.</p> <p>42. Kiekvienam gyventojui yra skiriami: čiužinys, pagalvė, antklodė, lovos skalbiniai, rankšluostis.</p> <p>43. Minkštąjį inventorių gyventojai gali skalbti 1 kartą per savaitę pagal sudarytą grafiką. Patikrinimo metu buvo pastebėta, kad čiužiniai, esantys laikino apnakvindinimo patalpoje, buvo nešvarūs. Be to, anot darbuotojų, čiužiniai yra vėdinami lauke, tačiau nėra dezinfekuojami.</p> <p>44. Taip.</p> <p>45. Taip.</p> <p>46. Tokio poreikio nėra, kadangi gyventojai gyvena savarankiško gyvenimo namuose.</p> <p>47. Savarankiško gyvenimo namuose yra: 6 praustuvės, 5 unitazai ir 5 dušinės. Laikino apnakvindinimo namuose: 3 praustuvės, 3 unitazai ir 3 dušinės. Šios higienos patalpos yra prieinamos visą parą.</p> <p>48. Taip.</p> <p>49. Ne, išskyrus higienos patalpą, esančią prie laikino apnakvindinimo patalpos.</p>
--	---

<p>galimybės pasinaudoti tualetu? Kaip dažnai šie asmenys yra apiprausiami, maudomi?</p> <p>50. Ar gyventojai gauna šių higienos priemonių: - prausimosi priemonių; - dantų šepetukų; - šukas; - skutimosi reikmenų; - kitko.</p> <p>51. Kada paskutinį kartą buvo atlikta dezinfekcija, dezinsekcija ir deratizacija?</p>	<p>50. Ne, kadangi asmenys gyvena savarankiškai.</p> <p>51. Dezinfekcija, dezinsekcija ir deratizacija atliekama reguliariai sutartiniais pagrindais. Paskutini kartą atlikta 2013 m. lapkričio mėnesį.</p>
MAITINIMAS	
<p>52. Kiek kartų per dieną gyventojai yra maitinami?</p> <p>53. Kas gamina ir tiekia maistą?</p> <p>54. Ar, esant medicininėms indikacijoms, gyventojams yra užtikrinamas dietinis arba specialus maitinimas?</p> <p>55. Ar užtikrinamas maitinimas pagal religinius ar kultūrinius įsitikinimus?</p> <p>56. Ar tikrinama pagaminto maisto kokybė?</p> <p>57. Kiek valgykloje yra vietų (t. y. kiek asmenų gali valgyti joje vienu metu) bei kiek gyventojų joje valgo kiekvieno maitinimo metu?</p> <p>58. Ar gyventojai naudojami visais stalo įrankiais?</p> <p>59. Kaip gyventojai yra supažindinami su valgiaraščiu? Ar jie gali pateikti pageidavimus dėl maisto produktų ir (arba) patiekalų asortimento, kaip tai gali padaryti?</p> <p>60. Ar gyventojai gali bet kuriuo paros metu gerti geriamąjį vandenį?</p>	<p>52. Maitinimas įstaigoje nėra organizuojamas, kadangi gyventojai gyvena savarankiškai. Įstaigos antrame aukšte yra įrengta virtuvė, kurioje asmenys gali gamintis maistą.</p> <p>53. <i>(Nevertinta atsižvelgiant į 52 atsakymą.)</i></p> <p>54. <i>(Nevertinta atsižvelgiant į 52 atsakymą.)</i></p> <p>55. <i>(Nevertinta atsižvelgiant į 52 atsakymą.)</i></p> <p>56. <i>(Nevertinta atsižvelgiant į 52 atsakymą.)</i></p> <p>57. <i>(Nevertinta atsižvelgiant į 52 atsakymą.)</i></p> <p>58. <i>(Nevertinta atsižvelgiant į 52 atsakymą.)</i></p> <p>59. <i>(Nevertinta atsižvelgiant į 52 atsakymą.)</i></p> <p>60. Taip.</p>
APRANGA	
<p>61. Ar visi gyventojai turi sezoną atitinkančią</p>	<p>61. Taip.</p>

<p>aprangą ir avalynę, taip pat skirtą laisvalaikiui (arba yra visu tuo aprūpinami)?</p> <p>62. Kas kiek laiko yra skalbiama gyventojų apranga (apatiniai, viršutiniai drabužiai) ir kas tai atlieka?</p>	<p>62. Aprangą gyventojai gali skalbti 1 kartą per savaitę pagal sudarytą grafiką.</p>
<p>SVEIKATOS PRIEŽIŪRA</p>	
<p>63. Kokios sveikatos priežiūros paslaugos yra prieinamos dienos metu, kokios – naktį?</p> <p>64. Ar teikiamos šios reabilitacinės paslaugos: - kineziterapijos; - ergoterapijos; - relaksacijos; - kitos.</p> <p>65. Kiek gyventojų tenka prižiūrėti vienam slaugos darbuotojui dienos metu? Kiek – naktį?</p> <p>66. Ar įstaigoje yra psichikos sveikatos slaugos darbuotojų?</p> <p>67. Ar gyventojai turi galimybę susitikti su psichologu, psichoterapeutu?</p> <p>68. Ar medicininės apžiūros metu, be gydytojo ir paciento, dalyvauja tretieji asmenys?</p> <p>69. Kaip gaunamas gyventojų sutikimas gydytis?</p> <p>70. Ar gyventojai įtraukiami į savo gydymo plano sudarymo procesą, reiškia pageidavimus jį pakeisti, yra informuojami apie vaistų ir (arba) jų kiekio pakeitimus?</p> <p>71. Ar, gyventojui pageidaujant, jam teikiama jo asmens sveikatos istorija, kiti medicinos dokumentai?</p>	<p>63. Asmens sveikatos priežiūros paslaugos įstaigoje nėra prieinamos, kadangi gyventojai gyvena savarankiškai. Esant reikalui, darbuotojai kviečia greitąją medicinos pagalbą arba, gyventojams paprašius, gali padėti nuvykti į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.</p> <p>64. <i>(Nevertinta atsižvelgiant į 63 atsakymą.)</i></p> <p>65. <i>(Nevertinta atsižvelgiant į 63 atsakymą.)</i></p> <p>66. <i>(Nevertinta atsižvelgiant į 63 atsakymą.)</i></p> <p>67. Gyventojams paprašius, darbuotojai užregistruoja juos pas atitinkamus sveikatos priežiūros specialistus.</p> <p>68. <i>(Nevertinta atsižvelgiant į 63 atsakymą.)</i></p> <p>69. <i>(Nevertinta atsižvelgiant į 63 atsakymą.)</i></p> <p>70. <i>(Nevertinta atsižvelgiant į 63 atsakymą.)</i></p> <p>71. <i>(Nevertinta atsižvelgiant į 63 atsakymą.)</i></p>
<p>BENDRAVIMAS, UŽIMTUMAS, DALYVAVIMAS POLITINIAME GYVENIME, TIKĖJIMO LAISVĖ, VERTĖJO IR KT. PASLAUGOS</p>	
<p>72. Ar gyventojai turi galimybę bendrauti su</p>	<p>72. Taip.</p>

<p>kitais asmenimis (artimaisiais, atstovais, globėjais)?</p> <p>73. Kokios lankymo valandos yra numatytos? Ar reikalaujama iš anksto užregistruoti apsilankymą pas gyventoją?</p> <p>74. Ar gyventojai turi galimybę naudotis telefonu, paštu, internetu bei kitomis ryšio priemonėmis? Ar gyventojai gali pirmiau nurodytomis priemonėmis naudotis privačiai (nestebimi personalo)?</p> <p>75. Ar gyventojams užtikrinama teisė siųsti bei gauti laiškus (neskaitytus darbuotojų ir necenzūruotus)?</p> <p>76. Ar gyventojams suteikiama galimybė pirkti ir gauti jiems reikalingiausias daiktus?</p> <p>77. Ar įstaigoje yra galimybė:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kasdien pasivaikščioti lauke (kasdien, nepriklausomai nuo sezono); - mankštintis; - skaityti naujausius laikraščius; - skaityti žurnalus ir knygas; - žiūrėti televizorių; - klausytis radijo; - naudotis kompiuteriu; - tęsti mokslus, plėsti žinias ir pan.; - užsiimti kita veikla, kuri atitiktų jų socialinę padėtį ir kultūros lygį, būtų skirta reabilitacijai bei padėtų rengtis grįžti į visuomenę. <p>78. Ar gyventojams yra sudaryta galimybė įgyvendinti balsavimo teisę?</p> <p>79. Ar gyventojams yra sudaryta galimybė atlikti religines apeigas?</p> <p>80. Ar, prireikus, yra užtikrinamos vertėjo paslaugos?</p> <p>81. Ar gyventojui, kuris dėl sveikatos būklės neturi arba yra praradęs kalbos ar kitus bendravimo gebėjimus, yra taikomos alternatyvios komunikacijos priemonės?</p>	<p>73. Lankymo valandos: 8–17 val. Esant pageidavimui, yra sudaromos galimybės ir kitomis valandomis aplankyti gyventojus (iš anksto suderinus su įstaigos administracija). Išankstinė registracija neprivaloma. Kiekvienas lankytojas užsiregistruoja įeinančių ir išeinančių asmenų registracijos žurnale.</p> <p>74. Taip. Gali naudotis privačiai.</p> <p>75. Taip.</p> <p>76. Taip.</p> <p>77. Taip.</p> <p>78. Taip.</p> <p>79. Taip.</p> <p>80. Taip.</p> <p>81. Tokių gyventojų iki šio laiko įstaigoje nėra buvę, tačiau, atsiradus poreikiui, įstaigos administracija imtusi veiksmų, kad galėtų pradėti taikyti alternatyvias komunikacijos</p>
--	--

82. Ar gyventojų prašymu jam yra sudaromos galimybės gauti konsultacijas ir kitas paslaugas turтинiais, finansiniais, draudimo, testamentu sudarymo ir kitais klausimais?	priemonės. 82. Taip.
PRIVATUS GYVENIMAS	
83. Ar, gyventojams panorėjus, yra sudarytos galimybės susituokti? 84. Ar yra sudarytos galimybės porai gyventi kartu? 85. Ar yra atskiros patalpos (privati erdvė (kambarys), kur galėtų vykti pasimatymai, taip pat gyventojai galėtų dviese nekliudomai bendrauti? 86. Kokios kontracepcijos priemonės yra prieinamos gyventojams? 87. Ar gyventojams yra suteikiama informacija apie seksualinę ir reprodukcinę sveikatą, šalutinį kontracepcijos priemonių poveikį? 88. Kokia pagalba galima dėl būsimos motinystės ir (arba) tėvystės?	83. Taip. 84. Taip. Patikrinimo metu buvo porų, gyvenančių kartu. 85. Taip. 86. Gyventojams sudarytos visos galimybės kontracepcijos priemonės rinktis savarankiškai. 87. Taip. 88. Informuojama apie galimybę gauti vienkartinę finansinę paramą iš savivaldybės Socialinės paramos skyriaus. Gyventojams padedama užpildyti dokumentus finansinei paramai gauti. Rekomenduojama literatūra, padedama sukaupti kūdikio kraitelį: drabužėlių, vežimėlių ir kitų būtinų priemonių, jei asmuo (asmenys) neturi galimybes įsigyti. Gyventojai informuojami apie būtiniausias apsilankymus pas gydytojus. Darbuotojai dalijasi savo patirtimi auginant vaikus.
INFORMACIJOS PRIEINAMUMAS IR KREIPIMŪSI NAGRINĖJIMAS	
89. Kaip gyventojai yra informuojami apie savo teises, buvimo įstaigoje tvarką? 90. Ar gyventojams yra sudarytos visos sąlygos pateikti kreipimuisi? 91. Ar gyventojų kreipimaisi yra registruojami?	89. Pasirašytinai ir žodžiu. Taip pat įstaigoje yra informacinis stendas, jame pateikiama visa reikalinga informacija bei įstaigos vidaus taisyklės. 90. Taip. 91. Taip, kreipimuisi registracijos žurnale.

KITŲ INSTITUCIJŲ ATLIKTI PATIKRINIMAI	
92. Ar įstaigoje 3 (trejų) metų laikotarpiu buvo atlikta žmogaus teisių padėties stebėseną?	92. Ne.
93. Kada atliktas paskutinis priešgaisrinės saugos patikrinimas? Ar nustatyta priešgaisrinės saugos pažeidimų? Jei taip, ar šie pažeidimai yra pašalinti?	93. 2013 m.; pažeidimų nenustatyta.
94. Kada visuomenės sveikatos centras atliko paskutinį patikrinimą? Ar buvo nustatyta sveikatos saugos pažeidimų? Ar jie yra pašalinti?	94. 2013 m.; pažeidimų nenustatyta.
IŠVYKIMAS IŠ ĮSTAIGOS VISAM LAIKUI	
95. Kiek gyventojų per 2014 metus išvyko gyventi savarankiškai (arba prižiūrimi artimų giminaičių)?	95. 2 gyventojai.
96. Ar šiuo metu įstaiga yra gavusi gyventojų prašymų išleisti gyventi savarankiškai?	96. Ne.

IV. IŠVADOS

4. Apibendrinant patikrinimo metu nustatytas aplinkybes, susijusias su gyventojų teisių padėtimi įstaigoje, bei atsižvelgiant į ataskaitos II ir III dalis, pažymėtini šie užfiksuoti trūkumai:

4.1. įstaigos vidaus patalpos, išskyrus laikino apnakvindinimo patalpą, tarp jų ir savarankiško gyvenimo namuose esančios patalpos, nėra prieinamos žmonėms su negalia;

4.2. naujai apgyvendinamiems asmenims duodami čiužiniai nėra dezinfekuojami;

4.3. pervedant dalį gyventojams priklausančių socialinių pašalpų į UAB MAXIMA LT „Ačiū“ kortelę, galimai yra apribojama jų galimybė įsigyti prekes kitose prekybos vietose.

V. REKOMENDACIJOS

5. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LR SKĮ 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, rekomenduoja:

5.1. Elektrėnų socialinės reabilitacijos centro direktorei Editai Kizlienei imtis priemonių užtikrinti, kad:

5.1.1. ir toliau būtų imtasi priemonių užpildyti laisvą socialinio darbuotojo etatą;

5.1.2. visos įstaigos vidaus patalpos, tarp jų ir savarankiško gyvenimo namuose esančios patalpos, būtų prieinamos žmonėms su negalia;

5.1.3. savarankiško gyvenimo namuose naujai apgyvendintiems asmenims duodami čiužiniai būtų dezinfekuoti, o laikino apnakvindinimo namuose, įvertinus poreikį ir galimybes, jie būtų dezinfekuojami reguliariai;

5.1.4. įstaigoje dirbančių asmenų darbo kokybei gerinti pagal galimybes būtų organizuojami mokymai šiomis aktualiomis mokymo programų temomis: žmogaus teisės, žmonių su specialiais poreikiais teisių ir pagrindinių laisvių apsauga, Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos reikalavimų taikymas;

5.2. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministrei Algimantai Pabedinskienei atkreipti dėmesį į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes dėl Elektrėnų socialinės reabilitacijos centro gyventojams skirtų socialinių išmokų mokėjimo į UAB MAXIMA LT „Ačiū“ kortelę ir įvertinti, ar nėra pažeidžiamos šių asmenų teisės.

Apie Seimo kontrolieriaus rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus pranešti iki 2014-11-21.

Seimo kontrolierius, Įstaigos vadovas

Augustinas Normantas